

B.Qurbonov, G.Kurbanova

**TEXNOLOGIYA VA
DIZAYN**

30.18 ya 73
Q-95

15 ta

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI, OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

B.QURBONOV, G.KURBANOVA

TEXNOLOGIYA VA DIZAYN

O'quv qo'llanma

**Toshkent
"Innovatsiya-Ziyo"
2020**

B. Qurbonov

**Texnologiya va dizayn/ G.Kurbanova/O'quv qo'llanma/. –
Toshkent: «Innovatsiya-Ziyo», 2020, 138 bet.**

Mazkur o'quv qo'llanmada oliy o'quv yurtlari "Texnologiya ta'limi" yo'nalishlarida o'tiladigan "Texnologiya va dizayn" fani bo'yicha darslarni tashkil etishda tavsiyalar berilgan.

Ushbu qo'llanmada O'zbekistonda ishlab chiqarish turlari iqtisodiy bilimlar berish: ularga menejment, marketing, tadbirkorlik, ishbilarmonlik, tejamkorlik, mehnatni umumli tashkil etish, yog'och va metallga ishlov berish texnologiyalari va xalq hunarmandchiligi to'g'risida ma'lumotlar mavjud. Qo'llanmani tayyorlashda xorijiy adabiyotlar mazmumidan foydalanildi. 2016-yil OO'MV tomonidan 2016-yil 25-avgustda tasdiqlangan fan dasturi asosida yaratildi va fan dasturi mazmuni to'liq qamrab olindi.

Qo'llanma oliy o'quv yurti texnologiya ta'limi yo'natishi talabalari, maktab o'qituvchilari uchun mo'ljallangan.

Taqrizchilar:

M. Muxliboyev

GulDU texnologik ta'lim kafedrası dotsenti

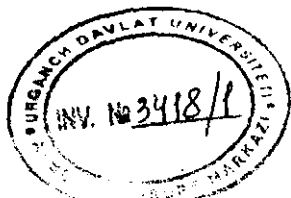
M. Qambarov

SVXTBMXBTB boshlig'i

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI TOMONIDAN NASHRGA TAVSIYA ETILGAN.**

ISBN 978-9943-6789-1-0

© Qurbonov B., 2020.
© "Innovatsiya-Ziyo", 2020.

KIRISH

Bo'lajak mehnat ta'limi o'qituvchilarini o'z kasbining mohir ustasi qilib tarbiyalash, ularga O'zbekistonda ishlab chiqarishdagi yangi texnika va texnologiyalar, fan-texnika taraqqiyotini jadallashtirish omillari va istiqbollari, ishlab chiqarishni tayyorlashga oid texnologik hujjatlar, yog'och va metall turlari, xususiyatlari, ularga ishlov berishda rejalash ishlari, yo'nish, arralash, pardoqlash, ularga ishlov berishda ishlatiladigan qo'l, elektr va mexanizatsiyalashtirilgan asbob-uskunalar, dastgohlar, jihozlar, mashina va mexanizmlar elementlari, ularning turlari, texnologik xarita tuzish va undan foydalanish, uy-ro'zg'or buyumlari kichik ta'mirlash ishlari, ishlab chiqarishda ishchilar uchun sog'lom texnik jarayonni yaratish, ishchilarni yo'riqnomalar bilan tanishtirish, ularning huquq va burchlari, ishlab chiqarishdagi sanitariya va gigiyena, texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilishi va O'zbekiston kelajagi bo'lgan har tomonlama barkamol shaxsni tayyorlashni o'rgatish.

Mazkur o'quv qo'llanmada oliy ta'limda texnologiya ta'lim yo'nalishi uchun ushbu fandan darslarni tashkil etish yo'llari tavsiya etildi. Ushbu qo'llanmada I. Karimov materiallaridan ham foydalanildi.

Qo'llanma shu sohadagi dastlabki ishlardan biri bo'lganligi uchun ayrim kamchiliklardan holi emas, shuni e'tiborga olib, ushbu qo'llanma haqidagi fikrlaringizni Guliston davlat universiteti "Texnologik ta'lim" kafedrasiga yuborishingizni iltimos qilamiz.

I. FAN VA ISHLAB CHIQUARISH

1.1. Texnologiya va dizayn fanining maqsad va vazifalari. O'zbekistonda ishlab chiqarish turlari

Fanning maqsadi – bo'ljak texnologiya fani o'qituvchilarini o'z kasbining mohir ustasi qilib tarbiyalash. ularga yog'och va metallning xususiyatlari to'g'risida boshlang'ich bilimlarni, ularni rejalash, yo'nish, arralash, teshish, pardozlash ishlari qo'l va elektr asboblarning tuzilishi, ishlashi, dastgohlar, elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlar, mashinalar elementlari, yangi texnika va ilg'or texnologiya asoslari, texnologik xaritalar, ularni tuzish va foydalanishni hamda mustaqil O'zbekiston kelajagi bo'lgan har tomonlama barkamol shaxsni tarbiyalashdan iborat.

Fanning vazifasi – talabalarga yog'och va metallarni rejalash, yo'nish, arralash, teshish, pardozlash ishlari va bu ishlarni bajarishda ishlatiladigan qo'l va elektr asboblarning tuzilishini, ishlashini, elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlarni, mashinalar elementlarini, texnologik xaritalarni tuzishni, dizayn talablari darajasidagi ro'zg'orbop va xaridorgir buyumlarni tayyorlashni, elektr bilan ishlovchi sodda uskuna va jihozlar tayyorlashni, uy va xonadonlarni ta'mirlashda qo'llaniladigan zamonaviy qurilish materiallarini; mahsulot ishlab chiqarishni nazorat qilishni, o'lchash va taqqoslash texnologiyalarini, mehnatni ilmiy tashkil etishni o'rgatishdan iborat.

Insonlarning o'z ehtiyojlarini qondirish maqsadida iqtisodiy ne'matlar yaratish jarayoni ishlab chiqarish deb yuritiladi. Iqtisodchilar iqtisodiy ne'matlarni ishlab chiqaruvchi korxonalarni – ishlab chiqaruvchilar, ularni iste'mol qiluvchilarni esa iste'molchilar deb ataydi. Ishlab chiqaruvchilar, odatda, moddiy va nomoddiy ishlab chiqarish sohasiga bo'linadi. Moddiy sohada moddiy ko'rinishdagi mahsulotlar, tovarlar ishlab chiqariladi. Moddiy ishlab chiqarish sohasiga sanoatdagi zavod va fabrikalarni, qishloq xo'jaligidagi fermer va dehqon xo'jaliklarini misol qilib keltirish mumkin. Moddiy ishlab chiqarish sohasiga moddiy boyliklarni ishlab chiqaradigan yoki iste'molchilarga yetkazib beradigan hamma tarmoqlar kiradi. Sanoat, qishloq xo'jaligi va qurilishda jamiyat uchun zarur ishlab chiqarish vositalari (mashinalar, materiallar, inshoot va h.k) hamda iste'mol mollari (oziq-ovqat mahsulotlari, kiyimlar, poyabzal va hokozolar)